

ภาพ : วริศ โสภณพิศ (ช่างภาพ) นิตยสารสารคดี

1 พระจักรีนิวัตฟ้า สติตั้งใจประชานิรันดร

พระราชพิธีถวายพระเพลิงพระบรมศพ พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช บรมนาถบพิตร ได้มีขึ้นระหว่างวันที่ 25-29 ตุลาคม 2560 โดยตลอดหนึ่งปีที่ผ่านมา ก่อนหน้าพระราชพิธีฯ ช่างฝีมือจากทุกแขนงทั้งจากส่วนกลางและส่วนภูมิภาคต่างมารวมตัวกัน เพื่อสร้างสรรค์งานประณีตศิลป์ที่เกี่ยวข้องกับพระราชพิธีถวายพระเพลิงพระบรมศพ อาทิ การสร้างพระเมรุมาศและอาคารโดยรอบ การจัดสร้างพระโกศจันทน์ การบูรณะราชรถ ราชยานที่ใช้เชิญเชิญพระบรมศพ และมีการฝึกซ้อมริ้วขบวนพระราชพิธีถวายพระเพลิงพระบรมศพโดยความร่วมมือร่วมใจของข้าราชการ ทหาร ตำรวจ ตลอดจนนักเรียน นักศึกษา ฯลฯ เพื่อถวายพระเกียรติยศ และถวายความจงรักภักดีอย่างสมพระเกียรติตามแบบอย่างโบราณราชประเพณี บทความนี้จะเป็นการประมวลเหตุการณ์สำคัญโดยสังเขป เพื่อเป็นอีกหนึ่งบทบันทึกความทรงจำของประวัติศาสตร์ชาติไทย

วันศุกร์ที่ 13 ตุลาคม พ.ศ. 2560 นั้นถือเป็นวันครบรอบ 1 ปี แห่งการสวรรคตของพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช บรมนาถบพิตร ในวันดังกล่าวมีกิจกรรมสำคัญ คือ การเชิญชวนประชาชนชาวไทยทุกคนร่วมกันยืนสงบนิ่งเป็นเวลา 15.52 น. เป็นเวลา 89 วินาที ซึ่งเป็นช่วงเวลาเดียวกันที่พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช บรมนาถบพิตร เสด็จสวรรคต เพื่อถวายความอาลัยและรำลึกถึงพระมหากรุณาธิคุณอันหาที่สุดมิได้

ตลอดช่วงเวลาที่ผ่านมามีประชาชนจำนวนมากมายมหาศาลจากทั่วประเทศได้เดินทางไปสักการะพระบรมศพพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช บรมนาถบพิตร ณ พระที่นั่งดุสิตมหาปราสาท พระบรมมหาราชวัง โดยคนทุกเพศ ทุกวัย ทั้งชาวไทยและชาวต่างชาติ ตลอดจนกลุ่มชาติพันธุ์ต่างๆ จากทั่วทุกสารทิศต่างอดทนรอเป็นเวลานานหลายชั่วโมง เพื่อได้กราบสักการะพระบรมศพอย่างใกล้ชิด ทั้งนี้สำนักพระราชวังได้สรุปยอดรวมประชาชนที่เดินทางมาถวายสักการะพระบรมศพ ตั้งแต่วันที่ 29 ตุลาคม 2559 ถึงวันที่ 5 ตุลาคม 2560 รวม 337 วัน เป็นจำนวนถึง 12,739,531 คน และมียอดเงินที่ประชาชนถวายเพื่อร่วมบำเพ็ญพระราชกุศลเป็นจำนวนเงินทั้งสิ้น 889,545,100.01 บาท¹

การก่อสร้างพระเมรุมาศ

พระเมรุมาศ สร้างขึ้นภายใต้คติเขาพระสุเมรุ ซึ่งเป็นศูนย์กลางของจักรวาลและภพภูมิทั้งสาม ลักษณะทางกายภาพเชิงอุดมคติของเขาสยามเมรุเป็นจอมเขากึ่งกลางสูงที่สุด ล้อมรอบด้วยเขาสัตตบริภัณฑ์ 7 ทิวสลัด้วยมหานทีสีทันดร อีกทั้งมีทวีปทั้งสี่และมหาสมุทรประจำตามทิศ เชิงเขาพระสุเมรุเป็นป่าหิมพานต์ ซึ่งเป็นที่อาศัยของสัตว์นานาพันธุ์ ส่วนยอดเขาพระสุเมรุเป็นที่ตั้งของสวรรค์ชั้นดาวดึงส์ ซึ่งมีพระอินทร์เป็นกษัตริย์ผู้ปกครอง²

สมเด็จพระเจ้าอยู่หัวมหาวชิราลงกรณ บดินทรเทพยวรางกูร มีพระราชกระแสรับสั่งให้สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี ทรงเป็นแม่งานในการออกแบบพระเมรุมาศครั้งนี้ โดยทรงมีพระราชวินิจฉัยเลือกแบบร่างพระเมรุมาศทรงบุษบก 9 ยอด 7 ชั้นเชิงกลอนของนายก่อเกียรติ ทองผุดซึ่งเป็นการออกแบบที่จัดวางส่วนยอดให้ความรู้สึกอิสระ ลดหลั่น และสวยงาม

ภาพ : สรศักดิ์ เพ็ญใหม่

ด้วยเหตุนี้พระเมรุมาศพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช บรมนาถบพิตร จึงเป็นอาคารทรงบุษบก 9 องค์ ตั้งอยู่บนฐานชลาสีเหลี่ยมจัตุรัส 4 ชั้น บันไดทางขึ้นทั้ง 4 ทิศ บุษบกประธานมีชั้นเชิงกลอน 7 ชั้น ยอดบนสุดประดิษฐานพระนพปฎลมหาเศวตฉัตร (ฉัตรขาว 9 ชั้น) ภายในมีพระจิตกาธาน (เชิงตะกอน) ประดิษฐานพระโกศพระบรมศพ ผنงส์ด้านติดฉากบังเพลิง เขียนรูปนารายณ์อวตารและภาพโครงการตามพระราชดำริ บริเวณฐานชลาสีทั้งสามชั้นประดับประติมากรรม เสาศรุท้าวจตุโลกบาล เทพยดา ราชสีห์ คชสีห์ นาคราวบันได ฐานชลาสีชั้นล่างมีสัตว์มงคลประจำทิศรอบฐานพระเมรุมาศ มีสระอโนดาต เขามอประดับด้วยสัตว์หิมพานต์ชนิดต่างๆ

การออกแบบพระเมรุมาศในครั้งนี้ยึดการวางผังบริเวณตามคติจักรวาล โดยกำหนดตำแหน่งจุดกึ่งกลางพระเมรุมาศซึ่งเปรียบเสมือนกึ่งกลางจักรวาล คือใช้ตำแหน่งจุดตัดของแกนสำคัญ 2 แกน คือ แกนทิศเหนือ-ใต้ ได้แก่ แนวแกนที่ขนานไปกับสนามหลวง ตรงไปยังยอดพระศรีรัตนเจดีย์ในวัดพระศรีรัตนศาสดาราม และแกนทิศตะวันออก-ตะวันตก ซึ่งตั้งฉากกับแนวแกนแรกไปยังจุดศูนย์กลางพระอุโบสถวัดมหาธาตุยุวราชรังสฤษฎิ์ราชวรมหาวิหาร ส่วนปริมาตรพระเมรุมาศยังมีอาคารสำคัญคือ พระที่นั่งทรงธรรมสำหรับบำเพ็ญพระราชกุศล ศาลาลูกขุน ทิม และทับเกษตรรายรอบสำหรับเป็นที่เฝ้าทูลละอองธุลีพระบาทของพระบรมวงศานุวงศ์ ทูตานุทูต ข้าราชการ และข้าราชการบริพาร เฉพาะด้านหน้านอกเขตราชวัติ จัดภูมิทัศน์โครงการพระราชดำริภายนอกปริมาตรพระราชพิธี³

นอกจากนี้ยังมีพระเมรุมาศจำลองที่พระลานพระราชวังดุสิต 1 แห่ง ณ 4 มุมของท้องสนามหลวง ทิศเหนือ บริเวณสำนักงานสลากกินแบ่งรัฐบาล (เดิม) ทิศใต้ บริเวณพระปฐมบรมราชานุสรณ์ (สะพานพระพุทธยอดฟ้า)

ทิศตะวันออก บริเวณลานคนเมือง กรุงเทพมหานคร
ทิศตะวันตก บริเวณสวนนคราภิรมย์ (ท่าเตียน) และ 4 มุมเมือง
ของกรุงเทพมหานคร เพื่อถวายดอกไม้จันทน์ ส่วนภูมิภาค
สร้างในทุกจังหวัด จังหวัดละ 1 แห่ง สำหรับซุ้มถวายดอกไม้
จันทน์สำหรับประชาชนร่วมถวายสักการะพระบรมศพ
สร้างอยู่บริเวณนอภมณฑลพระราชพิธี กรมศิลปากรออกแบบ
และใช้เป็นต้นแบบนำไปจัดสร้างในสถานที่ต่างๆ ทั่วประเทศ
แนวการออกแบบเนื่องในพระราชกรณียกิจด้านการเกษตร
คือ โครงการพระราชดำริฝนหลวง พื้นหลังเป็นรูปเมฆและ
สายฝน มีเส้นสีนเทาเป็นกรอบนอกอย่างจิตรกรรมไทย
เป็นซุ้ม 3 ขนาด ซุ้มขนาดใหญ่ ซุ้มขนาดกลาง และซุ้มขนาดเล็ก
สำหรับในต่างประเทศ ตั้งแท่นยกพื้นสำหรับถวายดอกไม้จันทน์
เบื้องหน้าพระบรมฉายาลักษณ์ พร้อมเครื่องสักการะ ณ
สถานทูตและสถานกงสุลทั่วโลก⁴

พระราชพิธีถวายพระเพลิงพระบรมศพ

พระราชพิธีถวายพระเพลิงพระบรมศพ พระบาท
สมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช บรมนาถบพิตร
เริ่มตั้งแต่การออกพระเมรุในวันพุธที่ 25 ตุลาคม 2560
โดยมีพระราชพิธีบำเพ็ญพระราชกุศลออกพระเมรุ ณ พระที่นั่ง
ดุสิตมหาปราสาท ต่อมาในวันพฤหัสบดีที่ 26 ตุลาคม 2560
มีการอัญเชิญพระบรมศพสู่พระเมรุมาศด้วยขบวนพระบรม
ราชอิสริยยศ สำหรับริ้วขบวนต่างๆ ประกอบด้วย

ริ้วขบวนที่ 1 อัญเชิญพระโกศพระบรมศพโดย
พระยานมาศสามลำคาน ออกจากพระที่นั่งดุสิตมหาปราสาท
ไปยังพระมหาพิชัยราชรถ หน้าวัดพระเชตุพนวิมลมังคลาราม

ริ้วขบวนที่ 2 อัญเชิญพระบรมศพโดยขบวนพระมหา
พิชัยราชรถจากหน้าวัดพระเชตุพนวิมลมังคลารามสู่มณฑล
พระราชพิธีท้องสนามหลวง

ริ้วขบวนที่ 3 อัญเชิญพระบรมศพโดยราชรถปืนใหญ่
เวียนอุตราวัฏ (เวียนซ้าย) รอบพระเมรุมาศ แล้วอัญเชิญขึ้น
ประดิษฐาน ณ พระเมรุมาศโดยเกรินบันไดนาค

ในเวลาค่ำมีการถวายพระเพลิง พร้อมส่งเสด็จ
สู่สวรรคาลัยในเวลา 22.00 น.

ในวันเดียวกันมีการแสดงมหรสพ ตามแบบแผนโบราณ
ราชประเพณี เริ่มตั้งแต่ 18.00 น. ไปจนถึง 06.00 น.
ของวันรุ่งขึ้น โดยจัดขึ้นอย่างสมพระเกียรติประกอบด้วย 3 เวที
ได้แก่ เวทีที่ 1 การแสดงหนังใหญ่ และการแสดงโขนเรื่อง

รามเกียรติ์ เวทีที่ 2 แสดงหุ่นหลวง หุ่นกระบอก และละคร
เรื่องพระมหาชนก ส่วนเวทีที่ 3 การบรรเลงดนตรีสากล
คือ ดวงใจไทยทั่วหล้า บทเพลงพระราชนิพนธ์ ตลอดจน
บัลเลต์มโนราห์ ซึ่งหาชมได้ยากด้วย

ริ้วขบวนที่ 4 อัญเชิญพระโกศพระบรมอัฐิและพระ
ผอบพระบรมราชสรีรางคาร โดยพระที่นั่งราเชนทรยาน
และพระที่นั่งราเชนทรยาน (น้อย) เข้าสู่พระบรมมหาราชวัง
ประดิษฐานพระบรมอัฐิที่พระที่นั่งดุสิตมหาปราสาท
ส่วนพระบรมราชสรีรางคารนั้น อัญเชิญไปพักไว้ ณ พระศรีรัตน
เจดีย์ วัดพระศรีรัตนศาสดาราม

ริ้วขบวนที่ 5 อัญเชิญพระโกศพระบรมอัฐิโดยพระที่นั่ง
ราเชนทรยานไปประดิษฐาน ณ พระที่นั่งจักรีมหาปราสาท
เมื่อบำเพ็ญพระราชกุศลถวายพระบรมอัฐิแล้ว

วันศุกร์ที่ 27 ตุลาคม 2560 มี **ริ้วขบวนที่ 6** ซึ่งเป็น
ขบวนสุดท้าย อัญเชิญพระบรมราชสรีรางคารโดยรถยนต์
พระที่นั่งจากพระศรีรัตนเจดีย์ วัดพระศรีรัตนศาสดาราม
ไปบรรจุไว้ ณ วัดราชบพิธสถิตมหาสีมาราม และวัดบวร
นิเวศวิหาร ในกรณี พันโทหญิง พระเจ้าหลานเธอ พระองค์
เจ้าสิริวัณณวรีนารีรัตน์ ผู้บังคับกองทหารม้าเกียรติยศ ทรงม้า
นำริ้วขบวน ซึ่งเป็นริ้วขบวนพระบรมราชอิสริยยศริ้วขบวน
สุดท้ายในพระราชพิธีถวายพระเพลิงพระบรมศพ พระบาท
สมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช บรมนาถบพิตร⁵

ทั้งนี้ พระเมรุมาศ ราชรถ ราชยาน และริ้วขบวนทุก
ขบวนในพระราชพิธีถวายพระเพลิงพระบรมศพ พระบาท
สมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช บรมนาถบพิตร
ได้สื่อถึงขนบธรรมเนียมตามโบราณราชประเพณีที่สืบมา
และยังสะท้อนคติความเชื่อที่ว่าพระมหากษัตริย์เปรียบได้
กับสมมติเทพที่อวตารมายังโลกมนุษย์ และได้เสด็จกลับสู่
สรวงสวรรค์อย่างสมบูรณ์และสมพระเกียรติทุกประการ

นอกจากนี้รัฐบาลได้เปิดโอกาสให้ประชาชนวางดอกไม้
จันทน์ถวายแด่พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพล
อดุลยเดช บรมนาถบพิตร ณ พระเมรุมาศจำลองและ
ซุ้มถวายดอกไม้จันทน์ จำนวน 878 จุดทั่วประเทศใน
76 จังหวัด ของวันที่ 26 ตุลาคม 2560 ตั้งแต่เวลา 09.00 น.
ถึง 16.30 น. และเวลา 18.30-22.00 น. (จนกว่าประชาชนคน
สุดท้ายได้วางดอกไม้จันทน์) ได้มีการหยุดวางดอกไม้จันทน์
ในช่วงเวลาประกอบพระราชพิธีในพระเมรุมาศ นับจำนวน
ประชาชนที่มาร่วมถวายดอกไม้จันทน์กว่า 19 ล้านคน⁶

1. นพปฎลมหาเศวตฉัตร	8. พระพินภ	15. สัตว์หิมพานต์
2. ประติมากรรมขุนตำพระโพธิสัตว์	9. รวบันไดนาค 3 เคียร	16. ท้าวจตุโลกบาล (ท้าวเวสสุวรรณ)
3. ฉากบังเพลิง	10. ราชสีห์	17. พุ่มข้าวบิณฑ์
4. รวบันไดนาค 7 เคียร	11. เทวดานั่งเชิญบั้งแพรก	18. ลำช้าง
5. เทวดายืนเชิญฉัตร	12. ครุฑหัวเสา	19. พระพินาย (อีก 3 ด้านเป็นครุฑ)
6. เทวดานั่งเชิญพุ่มโลหะ	13. รวบันไดนาค 1 เคียร	20. คชสีห์
7. รวบันไดนาค 5 เคียร	14. สัตว์ประจำทิศ (ม้า)	21. หอเปลื้อง

ภาพ : www.matichon.co.th/news/703436

พระราชวงศ์และบุคคลสำคัญทั่วโลกเข้าร่วมงานพระราชพิธีฯ

ในพระราชพิธีมีพระราชวงศ์รวม 16 ประเทศ และบุคคลสำคัญจาก 26 ประเทศได้เดินทางมาเข้าร่วมพระราชพิธีฯ ด้วย อาทิ เจ้าชายอะกิชิโนะ พร้อมด้วยเจ้าหญิงคิโกะ (พระชายา) จากญี่ปุ่น ทั้งนี้ราชวงศ์ญี่ปุ่นมีความสัมพันธ์ใกล้ชิดกับราชวงศ์ไทยมาอย่างยาวนาน สมเด็จพระราชินีมาทิลด์ จากเบลเยียม สมเด็จพระราชินีปติจิกมี เคเซอร์ นัมเกล วังซุก และสมเด็จพระราชินีเจตซุน เปมา วังซุก จากภูฏาน สมเด็จพระราชินีแม็กซิมา จากเนเธอร์แลนด์

ภาพ : <http://news.thaipbs.or.th/content/267096>

สมเด็จพระราชินีซิลเวีย จากสวีเดน บุคคลสำคัญจากต่างประเทศ อาทิ นายบาร์นาบาส ชิบูชีโซ ตลามินี นายกรัฐมนตรีของสวาซิแลนด์ สมเด็จพระอัครมเหสีนาบอดีเดโซฮุน เซน ของกัมพูชา นายจาง เกาลี รองนายกรัฐมนตรีของจีน เป็นต้น⁷

โครงการจิตอาสา และกิจกรรมของภาคประชาสังคม

ในช่วงเวลาที่สำนักพระราชวังได้เปิดให้ประชาชนทั่วไปเข้าไปสักการะพระบรมศพในพระบรมมหาราชวังระหว่างนั้นได้เกิดผู้มีจิตอาสาที่รวมตัวขึ้นมาอย่างมากมาย เพื่อทำหน้าที่อำนวยความสะดวกด้านต่างๆ ให้แก่ผู้เดินทางมาสักการะพระบรมศพ เช่น การรับส่งโดยไม่เสียค่าใช้จ่าย การนำอาหาร ขนม ผลไม้ น้ำ ยาต้ม มาแจก การช่วยเก็บขยะ ฯลฯ สะท้อนให้เห็นถึงน้ำใจและความเสียสละของคนไทยที่มีต่อเพื่อนร่วมชาติด้วยกัน นอกจากนี้ยังมี “จิตอาสา เฉพาะกิจ” งานพระราชพิธีถวายพระเพลิงพระบรมศพ เพื่อเป็นการรวมพลังความรัก และน้ำใจของปวงประชาชนชาวไทยทุกหมู่เหล่าถวายแด่ในหลวงรัชกาลที่ 9 ก่อนเสด็จสู่สวรรคาลัย โดยเปิดให้ประชาชนลงทะเบียน 8 ประเภทงานตามความสมัครใจ ได้แก่ งานดอกไม้จันทน์

งานประชาสัมพันธ์ งานโยธา งานขนส่ง เพื่อความปลอดภัยของประชาชน งานบริการประชาชน งานแพทย์ งานรักษาความปลอดภัย และงานจราจร ซึ่งผู้สมัครจะได้รับบัตรประชาชนจิตอาสาสีฟ้า และบัตรจิตอาสางานพระราชพิธีถวายพระเพลิงพระบรมศพ และจะได้รับพระราชทาน หมวกแก๊ป ผ้าพันคอ เสื้อโปโลสีดำ ปกอกแขน เป็นต้น⁸ ทั้งนี้มีประชาชนจากทั่วประเทศ ลงทะเบียนเข้าร่วมเป็นจิตอาสาจำนวนทั้งสิ้น 4,006,825 คน

ภาพ : ภูริต เนติมงคลชัย (Vin Buddy)

นอกจากนี้เนื่องในโอกาสเฉลิมพระชนมพรรษาสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวมหาวชิราลงกรณบดินทรเทพยวรางกูร เมื่อวันที่ 28 กรกฎาคม 2560 สมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงพระกรุณาโปรดเกล้าโปรดกระหม่อมให้จัดโครงการจิตอาสา “เราทำความดีด้วยหัวใจ” ทางกรวจิงเชิงุชวณประชาชน เข้าร่วมโครงการจิตอาสา ระหว่างวันที่ 28 กรกฎาคม - 3 สิงหาคม 2560 เพื่อสานต่อโครงการพระราชดำริในหลวงรัชกาลที่ 9 โดยมีหน่วยทหารมหาดเล็กราชวัลลภรักษาพระองค์ ข้าราชการบริพารในพระองค์ และหน่วยราชการอื่นๆ ร่วมกันบำเพ็ญสาธารณประโยชน์ในพื้นที่ชุมชนต่างๆ อีกด้วย⁹

สำหรับกิจกรรมของภาคประชาสังคมในส่วนภูมิภาคนั้น ภาครัฐ ภาคเอกชน และประชาชนทั่วไปได้แสดงพลังแห่งความจงรักภักดีและสำนึกในพระมหากรุณาธิคุณอย่างหาที่สุดมิได้ โดยมีการจัดกิจกรรมต่างๆ มากมาย อาทิ การบำเพ็ญกุศลเพื่อถวายเป็นพระราชกุศลตามแนวการปฏิบัติของแต่ละศาสนา การรวมพลังสามัคคีแปรขบวนแสดงสัญลักษณ์แห่งความอาลัย การจุดเทียน การขับร้องบทเพลงสรรเสริญพระบารมี การขับร้องเพลงพระราชนิพนธ์ เพลงรำลึกในพระมหากรุณาธิคุณ รวมไปถึงการสดุดีพระเกียรติคุณในหลายลักษณะ ได้แก่ การจัดนิทรรศการ การวาดภาพพระบรมสาทิสลักษณ์ การบรรยายเกี่ยวกับพระราชกรณียกิจ การจัดทำสารคดีผ่านสื่อวีดิทัศน์ สื่อวิทยุกระจายเสียง สื่อสังคมออนไลน์ และสื่อสิ่งพิมพ์ นอกจากนี้ยังรวมถึงการทำความดีสืบสานพระราชปณิธานในลักษณะต่างๆ ได้แก่ การทำความสะอาด บริจาคโลหิต บริจาค

ดวงตา บริจาคอวัยวะ การปลูกต้นไม้ ปล่องสัตว์น้ำ ไล่ชีวิตโคกระบือ การปั่นจักรยาน การเดิน-วิ่งการกุศล ฯลฯ¹⁰

น้อมนำศาสตร์พระราชาสู่การพัฒนาที่ยั่งยืน

ตลอด 70 ปี แห่งการครองราชย์ของพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช บรมนาถบพิตร มิได้ทรงคาดหวังเพียงการแก้ไขปัญหาความทุกข์ยากเฉพาะหน้าของราษฎรเท่านั้น แต่ทรงสัมผัสปัญหาอย่างใกล้ชิด ทรงทุ่มเทเวลาในการประชุม ชักถาม ติดตามงานกับข้าราชการและประชาชน ภาพเหล่านี้กลายเป็นพระจริยวัตรที่ทรงขมุกขมัว และก่อเกิดเป็นโครงการในพระราชดำริหลายพันโครงการภายใต้แนวคิด “เข้าใจ เข้าถึง พัฒนา” ทรงนำพระราชกรณียกิจให้สาธุชน มิใช่เพียงกลุ่มคนที่เฝ้ารับเสด็จฯ ณ ที่ห่างไกล แต่รวมถึงลูกหลานของพระองค์ในวันนี้และวันข้างหน้า และเป็นแรงบันดาลใจสูงสุดที่คนไทยจะน้อมเกล้าฯ นำหลักคิดและพระราชกรณียกิจของพระองค์มาดำเนินรอยตาม¹¹ จนเกิดโครงการต่างๆ ดังตัวอย่างต่อไปนี้

“โครงการสานต่อที่พ่อทำ” คือโครงการที่ได้วิเคราะห์แนวคิดจากการทรงงานของพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช บรมนาถบพิตร ผ่านโครงการพระราชดำริ แนวคิดปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ซึ่งว่าด้วยแนวทางการพัฒนาที่ตั้งอยู่บนทางสายกลาง มีความพอประมาณ มีเหตุผล สร้างภูมิคุ้มกันในตัวเอง โดยรวบรวมและเรียบเรียงออกมาในสื่อรูปแบบต่างๆ เพื่อให้ทุกคนสามารถเข้าถึงได้ ตัวอย่างจากหนังสือ The Visionary กษัตริย์ผู้มองเห็นอนาคต โดยได้ถอดบทเรียนเรื่องแนวคิดเรื่อง

พอเพียง เพียงพอ ตามรอยพ่อสอนลูก

ภาพหลอดยาสีพระกนต์ของ พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช รัชกาลที่ยาจนแบบไม่มีหลังเหลือ

พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช ทรงรับสั่งกับข้าราชการบริพารว่า “การนั่งรถคนละคันนั้น เป็นการสิ้นเปลือง” จึงทรงให้นั่งรถร่วมกันแล้ว เรียกว่า “นั่งรถหารสอง” และไปโปรด ให้มีขบวนรถยาวเหยียดด้วย

แม่จะเป็นเพียงดินสอราคาถูก แต่พระองค์ก็ทรงใช้อย่างประหยัด โดยในปีหนึ่งๆ พระองค์ทรงงะเบิกดินสอ เพียง 12 แท่ง และทรงใช้เดือนละแท่ง จนกระทั่งสิ้นฤดู

ช่วงเกิดสงครามโลกครั้งที่ 2 ทรงปั่น จักรยานไปโรงเรียนแทนรถพระที่นั่ง

แม่จะได้เงินค่าขนมทุกอาทิตย์ แต่ยังคงรับจ้างเก็บผักผลไม้ไปขาย เมื่อได้เงินมาก็นำไปซื้อเมล็ดผักมาปลูกเพิ่ม

...ให้พอเพียงก็หมายความว่า มีกิน มีอยู่ ไม่ฟุ้งเฟ้อ ไม่หรูหราก็ได้ แต่ว่าพอ บางอย่างอาจจะดูฟุ้งเฟ้อ แต่ถ้าทำให้มีความสุข ถ้าทำได้ก็สมควรที่จะทำ สมควรที่จะปฏิบัติ...

เดลินิวส์ www.dailynews.co.th

ภาพ : <https://regional.kachon.com/86443>

ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในมุมมองเกี่ยวกับการดำรงชีวิต เช่น การแยกสิ่งที่ต้องมีออกจากสิ่งที่ต้องการ โดย “ต้องมี” นั้นต้องมาก่อน และสุดท้ายคือ ชั่งตวงความอยากให้สมดุล จากแนวคิดดังกล่าวจะช่วยปรับมุมมองของชีวิตให้มีความสุข บนความเรียบง่ายและพอเพียง

“โครงการพันธุ์พอเพียง” เป็นโครงการปลูกต้นไม้ 9 ล้านต้นที่จัดขึ้นโดยกรมป่าไม้ เพื่อน้อมรำลึกถึงพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช บรมนาถบพิตร ตามแนวทางพระราชดำริความพอเพียงและการพัฒนาที่ยั่งยืน โดยมีเป้าหมายเพื่อปลูกจิตสำนึกความพอเพียงผ่านการปลูกต้นไม้ เพื่อเพิ่มจำนวนต้นไม้ในเมือง และเพื่อให้เกิดกระบวนการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ที่ยั่งยืนของต้นไม้ โดยการแจกกล้าไม้ให้แก่ประชาชนและบุคคลทั่วไปจำนวน 9 ล้านคน ให้ร่วมกันปลูกต้นไม้ภายในบริเวณบ้าน หรือพื้นที่ของตนเอง โดยประชาชนสามารถรับกล้าไม้ผ่านสถานีเพาะชำใกล้บ้าน สิ่งสำคัญกว่าการปลูกต้นไม้ 9 ล้านต้น คือ การปลูกจิตสำนึกของการรักษาธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

ตัวอย่างข้างต้นนี้เป็นเพียงบางส่วนของ การส่งต่อ สืบสาน ปณิธานของพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหา ภูมิพลอดุลยเดช บรมนาถบพิตร ที่ทุกคนสามารถทำได้เพียง นึกถึงคนรอบข้าง สังคม ตลอดจนประเทศชาติ

บทส่งท้าย

พระราชกรณียกิจของพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช บรมนาถบพิตร ที่มีต่อประชาชนที่ผ่านมา จนนำไปสู่โครงการในพระราชดำริมากมายกว่า 4,000 โครงการ เปรียบเสมือนสายธารที่ไหลรินไปทั่วทุกพื้นที่หล่อเลี้ยงทุกชีวิตให้มีความเป็นอยู่ที่ดีและมีความสุข โดยไม่เลือกชนชั้นวรรณะหรือชาติพันธุ์ ด้วยเหตุนี้ วันที่พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช บรมนาถบพิตร สวรรคตจึงนับเป็นความสูญเสียครั้งยิ่งใหญ่ของชนชาวไทยอย่างหาที่เปรียบมิได้ แต่สิ่งหนึ่งที่เป็นเครื่องยึดเหนี่ยวจิตใจและระลึกถึงพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช บรมนาถบพิตร ได้ตลอดไปนั้น คือ พระราชดำรัสและพระบรมราโชวาทที่พระราชทานไว้แก่ปวงชนชาวไทยในวาระโอกาสต่างๆ ซึ่งเป็นทั้งศาสตร์และศิลป์แห่งการดำเนินชีวิตและพัฒนาตนให้ถูกต้องตามศีลธรรมอันดีงามของสังคม トラบไคที่ประชาชนชาวไทยได้น้อมนำสิ่งที่พระองค์มอบไว้มาปฏิบัติ ย่อมก่อให้เกิดประโยชน์แก่ตนเองและสังคม หากตระหนักเช่นนี้แล้วไซ้จะพบว่า “พระองค์ไม่เคยละทิ้งประชาชนของพระองค์” แม้ในวันที่พระองค์จากไปแล้วก็ตาม

